

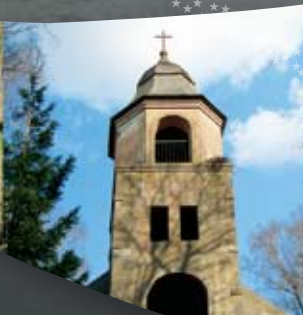

Priekules novads

Priekule, Bunkas, Virgas, Kalētu, Gramzdas un Priekules pagasti

Priekule Region

Priekule, Bunkas, Virgas, Kalētu, Gramzdas and Priekules parish

Aicinām ciemos Priekules novadā!

Esiet sveicināti Priekules novadā!

Ja esat nolēmuši apceļot Latvijas āres, neaizmirstiet iegriezties Priekules novadā pašos Latvijas dienvidrietumos, kam garām vijas robeža ar Lietuvas Republiku. Priekules novadā sastapsit daudz sirsniņu un radošu ļaužu, kas vēl joprojām daudzina Priekules Ikaru – muižas kalēju, kas, paša izgatavotiem spārniem nolaizdamies no baznīcas torņa, pierādīja pasaulei, ka cilvēks var lidot līdzīgi putniem. Leģenda par Ikaru Priekulē dzīvo vēl šodien, tā atspoguļojas novada ģerbonī un tai par godu mēs katru gadu otrajā augusta sestdienā svinam lielākos svētkus novadā.

Savu ceļojumu pa Priekules novadu piedāvājam sākt Priekulē – Zviedru vārtos, viszīmīgākajā vietā, kurā jau no seniem laikiem krustojušies septiņi ceļi. Atjaunotajā luterāņu baznīcā varat izsekot līdzī Priekules vēstures lappusēm, ieklausīties ērģeļu skanējumā un apskatīt Priekules apkārtni caur baznīcas torņa logiem. Priekules pagastā aicinām pieminēt Otro pasaules karu, apskatot un lasot kritušo karavīru vārdu sarakstus Brāļu kapu memoriālā, bet Ruņupes ielejas dabas lieguma skatu laukumos atrast līdzības ar skaistākajām vietām Latvijā.

Piedāvājam iegriezties mūsu novada pagastos – Virgā apskatīt Vārtājas senleju, muižas ēku varenību, pamakšķerēt un pavizināties ar laivām Prūšu ūdenskrātuvē, Kalētos izstaigāt meža parku “Priediens” un Kalētu centru, Gramzdā uzkāpt baznīcas torni un izsekot spoku un teiksmu stāstiem par Aizvīķu muižu un parku Aizvīķos, Krotē apsēsties zem Alfrēda Krūklis “Mežābeles” kupļajiem zariem un padomāt par zviedru laikiem Tadaikū pievārtē.

Aicinām apskatīt Priekules novadu, baudīt brīnišķīgas dabas ainavas, atpūsties no ikdienas steigas un piedalīties aktīvās atpūtas pasākumos mūsu novadā! Ceru, ka šis buklets un karte Jums atvieglos ceļojuma maršruta izveidi pa Priekules novadu.

Priekules novada domes priekšsēdētāja VIJA JABLONSKA

Visit Us in Priekule Region!

Welcome to Priekule Region!

If you have decided to travel around Latvia, do not forget to visit Priekule region in the very southwest of Latvia where the borderline with the Republic of Lithuania goes. In Priekules region you will meet many warm-hearted and creative people, who still honor Ikarus of Priekule – a manor blacksmith, who by landing from the church tower with his self-made wings proved to the world that a man can fly like birds. The legend about Ikarus of Priekule is still alive today, it is reflected in the emblem of the region, and in honor of this legend each year on the second Saturday of August we are celebrating the biggest festival in the region.

We suggest you to begin your journey across the Priekule region from Priekule, the Swedish gate (Zviedru vārti) – a very symbolic place where seven roads have crossed since ancient times. In the renovated Lutheran church you can get to know the history of Priekule, listen to the sounds of the organ and see Priekule’s surroundings through the windows of the church tower. In Priekule parish, we encourage you to commemorate World War II by visiting the Memorial of Warrior’s Cemetery and reading the death-rolls of killed soldiers. But from the viewpoints of the nature reserve park in Ruņupe valley you can find similarities with the most beautiful places in Latvia.

We invite you to visit the parishes of our region – to see the Vārtāja primeval valley in Virga, the mightiness of the manor houses, to fish and boat in the Prūši reservoir, in Kalēti to go for a walk through the forest park “Priediens” and Kalētu centre, in Gramzda to climb the church tower and listen to ghost stories and legends about Aizvīķi manor and Aizvīķi park, and to sit down in Krote under the leafy branches of Alfrēds Krūklis’ “crabapple” and to think about the Swedish times in the surroundings of Tadaikū.

We welcome you to visit Priekule region, to enjoy the beautiful nature scenery, relax from the everyday rush and participate in our region’s events of leisure activities! I hope that this leaflet and map will help you to plan your travel-route across Priekule region.

**Chairperson of Priekule Region Council
VIJA JABLONSKA**

Priekules novads

Priekules novads atrodas Latvijas dienvidrietumos un pazīstams ar vairākiem saglabātiem vēstures, kultūras objektiem – daudzu laikmetu lieciniekiem.

Novads izveidojies, apvienojoties sešām pašvaldībām – Bunkas, Virgas, Kalētu, Gramzdas, Priekules pagastam un Priekules pilsētai. Tā platība ir 519,7 km², iedzīvotāju skaits 6629 (01.01.2011).

Ģeogrāfiski Priekules novads atrodas Latvijas dienvidrietumos, un mūsu novada Kalētu un Gramzdas pagasts robežojas ar Lietuvas Republiku, tuvākā pilsēta Lietuvā ir Skoda.

Novada vienojošais dabas objekts ir **Vārtāja senleja** – viena no iespaidīgākajām Latvijas senlejām. Paģājušos gadsimtos gar senleju veduši vairāki kara ceļi. Vārtāja senleja robežojas ar vairākiem pilskalniem, kas pazīstami kā vieni no senākajiem un lielākajiem kuršu nocietinājumiem Kurzemē.

Novads bagāts ar kultūras, vēstures un dabas objektiem – šeit ir vērts atbraukt un iegriezties, lai papildinātu savas dabas zināšanas un labi atpūstos.

Priekules region

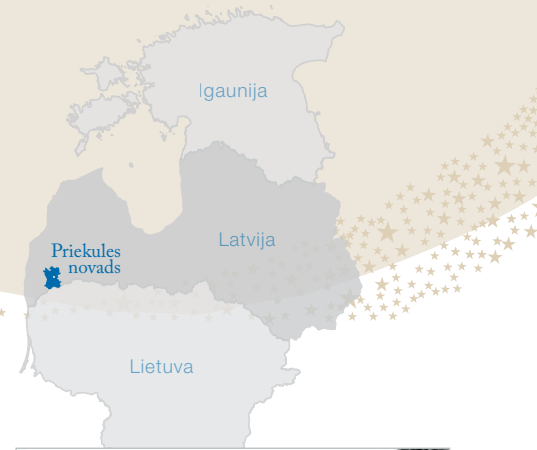
Priekule region is situated in the southwest of Latvia and is known by several preserved objects of history and culture – witnesses of many ages.

The region was established by uniting six municipalities – Bunka, Virga, Kalēti, Gramzda, Priekule parish and Priekule city. The area of the region is 519.7 km², population is 6629 (01.01.2011).

Geographically Priekule region is situated in the southwest of Latvia and the Kalēti and Gramzda parishes of our region border with the Republic of Lithuania. The closest city in Lithuania is Skoda.

The representing nature object of the region is **Vārtāja primeval valley** – one of the most impressive primeval valleys in Latvia. Vārtāja primeval valley borders with several castle mounds which are known to be one of the most ancient and biggest fortifications of the Couronians in Kurzeme.

The region is rich in culture, history and nature objects – it is worth coming here to widen your knowledge about nature and simply have a good rest.

Īsa novada teritorijas vēsture

Tāpat kā daudzās vietās Latvijā, arī mūsu novada mantojumā ir daudzu gadsimtu liecības, kas atklāj seno laiku notikumus. Saglabājušies nostāsti par **kuršu pilskalniem, ziedojumu, upuru un svētām vietām**, kas raksturo mūsu tautas gara bagātību un nelokāmo izturību svešu varu priekšā.

Neizdzēšamas pēdas Priekules novadā atstājuši **baronu laiki**. Mūsu novadā pazīstamas baronu dzimtas – Korfi, Noldes, Ropes, Rummeli, Šrēderi, kas šeit kā feodāļu vasaļi ieguvuši lielas zemes platības un saimniekojuši vairākus gadsimtus. No

muižu laikiem līdz mūsu dienām saglabājušās muižu pils, kurās mūsdienās – Priekulē, Purmsātos, Kalētos, Virgā – izvietotas novada skolas, bet Aizvīķos – pensionāts.

Priekule un Virgas pagasts bijuši slaveni arī Lielā Ziemeļu kara laikā, kad mūsu pusē ieņēma zviedru karaļa Kārļa XII karavīri, kas palika vairākus ziemas mēnešus ziemas mītnēs un kam plāns bija iekarot vai pusi Eiropas. Senie vēstures notikumi – **zviedru laiki** – mūs satuvinājuši ar vairākām Zviedrijas pašvaldībām. Ar tām noslēgti sadarbības līgumi, veidoti kopīgi projekti un tūrisma takas.

20. gs. kari atstājuši daudz liecību par fiziski un garīgi postošām sekām, ko atnesa gan Pirmais, gan Otrais pasaules karš. Smagas bija 1941. un 1949. gada politiskās represijas, kad ļoti daudzi vietējie ļaudis bija spiesti mērot ceļu uz Sibīriju – te nežēloja ne jaunus, ne vecus.

Otrā pasaules kara laikā Priekule cieta nežēlīgi. Neskaitāmi tūkstoši karavīru dzīvību izdzisa mūsu puses kara laukos... Tās ir baisākās 20. gs. vēstures lappuses, kuras mēs vēl šodien pieminam un atceramies. Priekules novadā ir lielākie brāļu kapi Baltijā – apbedīti 23 tūkstoši karavīru.

Short history of the territory of the region

Like in many other places in Latvia, there is evidence from several centuries in the heritage of our region, and it reveals events from old times. There are still many stories alive about the **Couronian castle mounds, sacrifice, offering and sacred places**, which describe the richness of our nation's spirit and its unbreakable endurance before foreign forces.

Permanent traces in the Priekule region have been left from **the times of barons**. The well known baron family names in our region are Korff, Nolde, Rope, Rummel, and Schroeder who as feudal lieges here have obtained wide areas of land and managed them for several centuries. Barons have been quite wealthy – from the manor times to nowadays manor castles

have still remained, and today in Priekule, Purmsāti, Kalēti, Virga the regional schools are situated, but in Aizvīķi – a retirement community.

Priekule and Virga parishes have also been made famous during the Great Northern War when our land was entered by the Swedish king's Charles XII soldiers, who stayed for a few winter months in their winter dwellings and whose plan was to conquer almost half of Europe. The old history events – **the Swedish times** – have made us closer with a few of the Swedish municipalities. We have entered with them into some collaboration contracts, creating several common projects and tourism trails.

The wars of the 20th century have left a lot of evidence on the physically and psychologi-

cally devastating consequences which were caused by the First as well as the Second World War. The political repressions in 1941 and 1949 when many of the local people were forced to get on the road to Siberia were very hard; no one was to be spared – not the young, nor the old ones.

During the Second World War Priekule suffered ruthlessly. The lives of countless thousands of soldiers ended in the battle fields of our region. These are the most horrible history pages of the 20th century, which we remember and commemorate still today. In Priekule region the largest warrior's cemetery in the Baltic States is situated where about 23 thousand soldiers were buried.

Līdz mūsu dienām saglabājusies leģenda par Priekules muižas kalēju Johansonu, kas 17. gs. kļuva slavens ar to, ka pats izgatavoja spārnus un mēģināja veikt lidojumu no Priekules baznīcas torņa. Tas viņam arī izdevies – viņš apmetis divus riņķus ap baznīcas torni un nokritis apmēram 2 km attālumā no Priekules.

Priekules Ikars pierādīja, ka cilvēks var lidot līdzīgi putniem, un Priekulē tam tic vēl šobaltdien. Tiekšanās uz augšu pēc zvaigznēm, pēc sapņiem, pēc skaidrības; tiekšanās pēc neaizsniedzamā, ilgās pēc brīvības, vēlme pēc neizjustā; sava spēka un neprāta apliecinājums – tas skan kā Ikara aicinājums cauri gadsimtiem. Vēsturiski noskaidrots,

Priekules Ikars novada ģērbonī

ka pirmie par Priekules muižas kalēja lidojumu uzzināja tuvējā apkārtnē – Priekulē, Gramzdā, Purmsātos, Kalētos, Virgā, Bunkā, Krotē – tagad novada pagastos. Līdz mūsu dienām ir saglabājušās un tiek stāstītas trīs leģendas par Ikaru, kas nozīmē, ka mēs vēl šodien pieminam un atceramies šo neparasto lidojumu, kam par godu tiek rīkoti Ikara svētki.

Leģenda par Priekules Ikaru kļuvusi par novada identitātes simbolu. Ikara tēls ir jaunizveidotajā novada ģērbonī, kas tika apstiprināts pavisam nesen – 2010. gada novembrī.

Pirmā leģenda

1670. gadā Priekules pils kalējs bija pirmo reizi apņēmis lidot pa gaisu un tikt līdz Skodas ciemam, par ko barons Korfs solījās izmaksāt tam 500 zelta dukātu.

Lidojuma dienā Priekulē bija sadrušies tuvējā novada ļaudis, kas bija dzirdējuši pārgalvīgo stāstu par lidošanu, arī Grobiņas hercoga amtmanis ar jātniekiem, kurš solījis par pārgalvīgo iedomu bezdievi kalēju mest cietumā. Kalējs, barona Korfa aizsargāts, piestiprinājis sev lielus audekla spārnus, bet pie krūtīm – mazu kastīti, kas tos saturējusi. Kalējs pacēlies gaisā, trīs reizes aplidojis apkārt pilij, bet, kad gribējās lidot uz Skodas pusi, vējš to aiznesis uz Kalētu pusi, un viņš nokritis pie Kņuipenes muižas. Lidonis sagūstīts un

aizvests uz Grobiņu, tur tiesāts kā burvis un velna sabiedrotais, beidzot sadedzināts sātā. Tikai vēlāk novada ļaudis novērtējuši kalēja drosmi un pārgalvību – mācēt pacelties spārnos, lidot brīvi kā putns un ticēt savam sapnim...

Otrā leģenda

Kalējs sācis lidojumu no Priekules baznīcas torņa bumbas, kuru viņš pats arī bija uzlicis, ar pašgatavotiem, pēc skata izturīgiem spārnjiem. Daudzu klātesošo izbrīnas pavadīts, viņš ar neticamu pādrošību pacēlies gaisā un nolidojis gandrīz divas verstis līdz Kņuipenes muižai, kur nokritis un pārlauzis kāju vai abas kājas (divas versijas!). Priekules apkārtnes ļaudīm Ikars bijis īsts varonis.

Trešā leģenda

Priekules barons Korfs savas muižas kalēju aizstāvējis. Pēc lidojuma viņš izsludinājis kalēju Polijas karaļa aizsardzībā un rudenī stipra eskorta pavadībā aizvadījis uz Viļņu. Bet uz leišu robežām eskortam uzbrukuši Grobiņas kapitāna jātnieki, izklīdinājuši kalēja pavadoņus un pašu kalēju aizveduši uz Grobiņu, apsūdzējuši ķecerībā, notiesājuši un sadedzinājuši.

Šī leģenda raksturo rimtās Priekules dzīvi, kurā ik pa laikam uzrodas kāds pārgalvis, kas pamanās ierasto pārvērst neierastajā tā, ka pēc tam tuvējā apkārtnē ilgi par to runā un daudzina šo izcilo pagātnes notikumu.

Ikars of Priekule in the emblem of the region

Up to nowadays the legend about the Priekule manor blacksmith Johansson is still alive who in the 17th century became famous by that he created wings for himself and tried to fly from the tower of Priekule church. And the legend says that he succeeded – he completed two circles around the church tower and came down around 2 km from Priekule.

Ikars of Priekule proved that a man can fly like a bird, and the people of Priekule still believe this legend. Striving upwards to reach stars, to reach dreams, to reach clarity, to reach the unreachable, longing for freedom, longing for the inexperienced; the proof of power and insanity – this is how Ikars' call sounds through centuries. It is historically clear that the first ones to get to know about the flight of the blacksmith of Priekule manor were the local people from Priekule, Gramzda, Purmsāti, Kalēti, Virga, Bunka, Krote which are now parishes of the region. Up to nowadays three legends about Ikars are still alive, which means that still today we commemorate and remember this extraordinary flight in honor of which the Ikars festival is being held.

The legend about Ikars of Priekule has become the symbol of identity of the region. The image of Ikars is in the newly designed

emblem of the region, which was approved very recently – on November, 2010.

The first legend

In the year 1670, the blacksmith of Priekule castle decided to fly in the air for the first time and reach the Skoda village, for which baron von Korff promised to pay him 500 golden ducats.

On the day of the flight, in Priekule, people who had heard the story about the daring flight gathered from the nearby region. Also Grobiņa duke estate manager came with his horsemen, and he promised to put the owner of such bold ideas – the blacksmith – behind the bars. The blacksmith, protected by baron von Korff, attached big linen wings to himself and on his chest a small box which held the wings together. The blacksmith took off, flew three times around the castle, but when he wanted to fly towards Skoda, wind blew him towards Kalēti and he came down nearby the Kņuipene manor. The flyer got taken captive and was taken to Grobiņa, where he was to be judged as a companion of the devil and finally burnt on the fire. Only later did the people of the region start to value the courage and daring of the blacksmith – to know how to take off, to fly free as a bird and to believe in your own dream...

The second legend

The blacksmith had started his flight with self-made visually durable wings from the ball on the Priekule church tower which he himself had attached. Watched by the surprised looks of the crowd he fearlessly had taken off and flown almost two versts to Kņuipene manor, where he came down and broke his leg or both legs (two versions!). For the people of Priekule surroundings Ikars had been a real hero.

The third legend

Priekule baron von Korff had protected the blacksmith of the manor. After the flight he announced the blacksmith to be under the protection of the King of Poland, and in autumn, accompanied by a strong escort he took the blacksmith to Vilnius. But on the borders of Lithuania the escort was attacked by riders of Grobiņa captain, the companions of the blacksmith were scattered and the blacksmith himself was taken to Grobiņa, accused in misbelief, judged and burnt on fire. These legends characterize the calm life of Priekule where every now and then a daring person appears who manages to turn the usual into unusual to such an extent that even a long time after the local surroundings have a lot to talk about the amazing events of the past.

Priekules pilsēta un pagasts

Priekule ir mazpilsēta, kuras pilsētas tiesības pasludinātas 1928. gada 18. februārī. 2009. gada jūlijā Priekule kļuvis par novada centru.

Baroni Korfi Priekulē ienāca 15. gadsimtā. Pirmā tikusi būvēta muižas pils un pils nocietinājumi, lai atgaiņātos no sirotājiem. Priekules muižas vārti atradās ģeogrāfiski ļoti izdevīgā vietā – septiņu lielceļu krustpunktā. Muižas vārtu sardzes tornis bijis caurbraucams, lai kontrolētu tirdzniecības plūsmu ar Lietuvu un tādā veidā ar nodevām papildinātu muižas barona kasi. 1688. gadā tika izbūvēti caurbraucami

1 Zviedru vārti ar Gotlandes smilšakmenī kaltu baronu Korfu dzimtas ģerboni, sudraba lodi un maskeronu centrālajā vārtu fasādes daļā. Priekules muižas vārtu caurbrauktuvei abās pusēs izbūvētās nišās stāvēja pa draudīga izskata akmens sargzaldātam. Vairāk nekā divus metrus augstās skulptūras bijušas komiski izkrāsotas – sargu zābaki bijuši melni, bikses zilas, jakas brūnas. Pirms Otrā pasaules kara bijis ticējums – ja vārtu sargzaldātiem nobučos nabu, tad šis cilvēks turpmākajā laikā piedzīvošot laimi. Mūsdienās Zviedru vārtus sargā vietējo meistarū darināti koka zaldātiņi, un nabu bučot tiem arī ir iespējams...

2 Priekules muižas pils būvēta gadsimtu vēlāk nekā minētie Zviedru vārti, vairākos avotos minēts 1797. gads. 19. gadsimta otrajā pusē pils tikusi atkārtoti pārbūvēta. Par arhitektu strādājis slavenais Makss Berči. Notikusi plaša pils pārbūve – izbūvētas parādes kāpnes, otrā stāva zāles izejas – balkons un

3 Pils skatu tornis. Šobrīd pilī darbojas Priekules vidusskola, kas restaurējusi biežām velvēm bagātos pils pagrabus. Pils tornī Atmodas laikā pacelts Latvijas Republikas karogs, un tas kļuvis par simbolisku saietu vietu katru gadu LR dzimšanas dienā 18. novembrī.

Adrese: Zviedru vārti, Priekule, Priekules novada TIC, tālr. 29472063
turisms@priekulesnovads.lv,
daiga.egle@inbox.lv
www.priekulesnovads.lv
Apmeklējumu pieteikt iepriekš!

4 Priekules luterāņu baznīca celta baronu laikos ap 1680. gadu. 1792. gadā tā piedzīvojusi jaunu pārbūvi un ieguvusi tagadējo izskatu. Baznīca visos laikos bijusi neliela, tajā vienlaicīgi var saiet tikai ap 100 cilvēku.

Vēl šodien daudz leģendu stāsta par baznīcu. Marta Ķere dzirdējusi, ka vēl muižas laikos (19. gs. vidū vai otrajā pusē), kad apkārt baznīcai vilņojušies labības lauki,

Priekule town and parish

Priekule is a provincial town the full rights of which were announced on February 18, 1928. In July 2009, Priekule became the centre of the region.

Baron von Korff arrived to Priekule in the 15th century. At first the manor castle and castle fortifications were built to defend themselves from marauders. The gate of Priekule manor was situated in a geographically very beneficial place – at the crossroad of seven highways. The watchtower of the manor gates had been passable in order to control the flow of trade with Lithuania and in such a way with taxes to increase the cash of the baron of the manor. In the year 1688, a passable

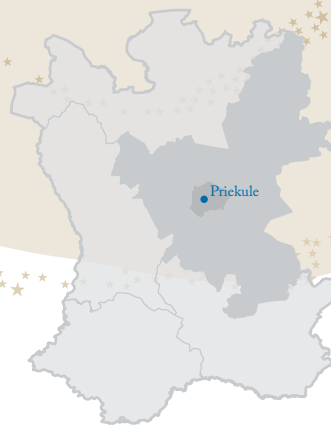
1 Swedish Gate was built with a Korff family emblem hammered in the Gothland sandstone, a silver bullet and a mascaron at the central part of the facade of the gate. In the niches stone guard soldiers with a threatening look were built in both sides of the Priekule manor gate passageway. The more than two meter high sculptures were comically colored – the boots of the soldiers were black, the trousers were blue and the jackets were brown. Before the Second World War there had been a belief – if one was to kiss a belly-button of the gate guardsoldiers, then this person would experience happiness in the future. Nowadays the Swedish gate is guarded by wooden soldiers made by local masters, and you can definitely try to kiss their belly-button...

2 The Priekule manor castle was built a century later than the abovementioned Swedish Gate; in several sources it is mentioned to be the year 1797. In the second half of the 19th century the castle was repeatedly reconstructed. The famous architect Max Bertschy had worked there. An extensive castle renovation took place – the front stairway, the balcony for the exit of the second floor and the **3 castle observation tower** was built. At the moment Priekule secondary school is situated in the castle which has renovated the castle cellars with thick concaves. During the time of awakening the flag of the Republic of Latvia was raised in the castle tower, and it has become a symbolic gathering place every year on the 18th of November – on the birthday of the Republic of Latvia.

Address: The Swedish Gate, Priekule, Priekule region TIC, phone +371 29472063
turisms@priekulesnovads.lv, daiga.egle@inbox.lv
www.priekulesnovads.lv
For visits please book in advance!

4 Priekule Lutheran church was built in baron times around 1680. In 1792, it experienced reconstruction and gained its present look. The church has always been small; it can host only around 100 people at the same time.

Even today there are many legends about the church. Marta Ķere has heard, that in the manor times (in the middle or the second half of the 19th century), when the church was surrounded by fields of crops an unbelievable event happened

4

tajā noticis neticams gadījums. Muižas strādnieces reiz krāvušas auzas, un atgādījis tā, ka divas meitas sarunājušas pa logu ieliet baznīcas pagrabā, ģērbkambara pusē, kur apmēram divu metru dziļumā zārkos gulējuši baroni. Runāja, ka viņi varen bagāti bijuši, un meitām vajadzējis tās bagātības zārkos apskatīt. Viena drīz vien izrāpusies ārā, bet otra palikusi iekšā ilgāk. Kāds vīrs, staigājot apkārt baznīcai, dzirdējis meiteni vaidam. Šī meita drīz pēc tam nomirusi, bet pirmajai uzlikts sods – tupēt altāra priekšā visu dievkalpojuma laiku.

Otrā pasaules kara laikā līdz ar lielāko pilsētas daļu arī baznīca tika pilnībā nopostīta. 1997. gadā sākās baznīcas atjaunošana – jumtus uzlika par Vācijā un draudzē saziēdotajiem līdzekļiem. Rīgas Amatniecības vidusskolas Kokapstrādes nodaļas audzēkņi veica Priekules baznīcas iekšdarbus – altāra un kanceles atjaunošanu. 1998. gada 6. jūnijā baznīca piedzīvoja savu augšāmcelšanos, jo draudze atsāka garīgo dzīvi atjaunotajā baznīcā un torņa smailē parādījās gailis.

Adrese: Aizputes iela 10, Priekule

Tālr. 63461214, 63461647

Apmeklējumu pieteikt iepriekš!

5

5 Valta birzs un parka dīķis – parks vairāk nekā 40 ha platībā Priekules pilsētas teritorijā. Valta birzs ir stādītu ozolu birzs, kas īpaši skaista pavasaros maijpuķīšu ziedēšanas laikā. Parks un dīķis kalpo par lielisku atpūtas vietu Priekules pilsētas un pagasta iedzīvotājiem.

there. Manor worker women had been loading oats, and two girls had agreed to climb through a window in the church cellar on the side of the dressing chamber, where at a depth of around two meters barons had laid in coffins. Stories were told that the barons had been very rich, and the girls needed to see the treasures in the coffins. One had soon climbed out, but the other one had stayed in for longer. A man walking around the church had heard a girl groaning. This girl had died soon afterwards, but the first one received punishment – to sit in front of altar for the whole time of the service.

During the Second World War the church, as well as the biggest part of the city was totally destroyed. In the year 1997, renovation of the church began – roofs were put on using funds donated in Germany and the parish. The students of the Department of Woodworks of Riga Secondary School of Arts and Crafts did the internal works of Priekule church – the renovation of the altar and pulpit. On June 6, 1998 the church experienced its resurrection, because the parish started their spiritual life again in the renovated church and at the peak of the tower a rooster appeared.

Address: Aizputes street 10, Priekule

Phone +371 63461214, 63461647

For visits please book in advance!

5 Valts grove and park pond – the park with the area of more than 40 ha in the Priekule city territory. Valts grove is a grove of planted oak trees, which is especially beautiful in spring during may-lily blooming time. The park and the pond is a beautiful resting place for the citizens of the city and parish.

6

6 Priekules senlietu krātuve izveidota 2010. gadā. Interesenti var aplūkot dažādu lauku sadzīves priekšmetus, īpaši 20. gs. 20.–30. gados darinātus, labi saglabājušos rokdarbus un izšuvumus, kā arī apsveikumu kartītes. Priekules dzelzceļa attīstības un Priekules patērētāju biedrības vēstures fakti un unikāli dokumenti ataino ekonomikas un saimnieciskās dzīves uzplaukumu Priekulē pirms Otrā pasaules kara. Krātuves materiālos ļoti vērtīgi 1941. un 1949. gadā izsūtīto un represēto pilsētas iedzīvotāju atmiņu stāstījumi.

Adrese: Skolas iela 12, Priekule

Apmeklējumu pieteikt iepriekš

pa tālr. 20362566!

6 Priekule repository of artifacts was founded in year 2010. Everyone who is interested can see household objects from different ages, especially the ones made in 20's-30's of the 20th century, well preserved handcrafts and needleworks, as well as complimentary cards. The history facts of Priekule railroad development and Priekule consumer society and unique documents reflect the flourishing of economics and economic life in Priekule before the Second World War. In the materials of the repository very valuable stories from the repressed citizens deported in 1941 and 1949 are collected.

Address: Skolas street 12, Priekule

For visits please book in advance,

phone +371 20362566!

7

7 Priekules baptistu baznīca celta 1948. gadā un ir padomju varas gados vienīgā no jauna uzceltā baznīca Latvijā. Dievnama ārpusē ar sakrālā tūrisma projekta atbalstu iekārtota atpūtas vieta ar informācijas stendiem, kuros atspoguļota baznīcas vēsture dažādos laikmetos.

7 Priekule Baptist church was built in 1948, and during Soviet times it was the only newly built church in Latvia. On the outside of the church with the help of sacral tourism project a resting-place was created with information stands which display the history of the church during different ages.

8

8 Priekules Brāļu kapu memoriālais ansamblis – lielākie brāļu kapi Latvijā, kuros apglabāti vairāk kā 23 000 padomju karavīri. Kritušo karavīru piederīgie jau daudzus gadus brauc uz šejieni 9. maijā, lai ar ziediem un klusuma brīdi pieminētu savus tuviniekus. 2011. gada pavasarī

8 Priekule memorial ensemble of Warrior's Cemetery – the largest warrior's cemetery in Latvia, where more than 23,000 soviet soldiers have been buried. The relatives of the killed have been coming here for many years on the 9th of May to commemorate with flowers and take moment of silence with their closest ones. In the

piemiņas vieta piedzīvojusi plašus atjaunošanas darbus ar Krievijas vēstniecības finansiālu atbalstu.

9 Ruņupes ieleja – dabas liegums 607 ha platībā. Ruņa ir viena no straujākajām upēm Latvijā, tās krastos atsedzas dabīgi sacementējusies grants, kas atgādina milzīgus betona blukus. Ruņupei Priekules novada Mazgramzdas tuvumā raksturīgi pārsteidzoši augsti krasti, kas atgādina kanjonu. Pie augstsprieguma līnijas veidotais skatu laukums atklāj Latvijas ainavai neraksturīgu skatu – ar dažādām ozolu, skābaržu un citu lapu koku sugām bagāti klāti augsti upes krasti, kam lejā pa vidu ar neskaitāmiem līkločiem strauji un reizē rāmi tek upīte. Aicinām Ruņupes ielejā iegriezties zilo vizbulīšu ziedēšanas laikā – tad šeit ir neparasti skaisti.

Bunkas pagasts

Pagastā trīs ciemi – Krote, Bunka un Tadaikī.

10 Krotas Lejasparks ar dižozolu – parka vēsture ir bagāta ar futbola mačiem, fizikultūriešu pasākumiem, mazpulku izstādēm, bērnu svētkiem, teātra izrādēm un zaļumballēm. Lejasparkā vēl arvien aug dižozols, kura lapotnē sendienās bijis sols un galds, kur Krotas barons sēdējis un malkojis tēju. Baronam, ozolā sēžot, paticis vērot savus īpašumus un kustību – kas iebrauca un izbrauca no muižas teritorijas.

11 Augšasparks ar piemiņas akmeni 1941. un 1949. gadā represētajiem – vieta, kur ik gadus iedzīvotāji pulcējas piemiņas pasākumos uz Sibīriju izsūtītajiem Krotas un Bunkas iedzīvotājiem. Plāksne ar nosaukumu “Krotniekiem” atklāta 2001. gada 14. jūnijā un godina represēto piemiņu. Plāksnē ierakstīti K. Skalbes vārdi: “Es sapni par dzimteni pagalvī likšu...”

12 Kronvaldu Ata dzimtās mājas vieta “Lejas-Miķi”, kurā dzimis un audzis valodnieks, jaunlatvietis, publicists Kronvaldu Atis. Blakus mājas vietai atrodas piemiņas plāksne Kronvaldu Ata ģimenei ar uzrakstu: “Katram tā vieta svēta, kur piedzimis, audzis.” (A. Kronvalds) Pie mājas aug bērzu birzs ar 167 bērziem, ko 2004. gadā stādīja Krotas un Durbes skolas skolēni, kuru skolas nes Ata Kronvalda vārdu.

13 Alfrēda Krūkļa dzimtās mājas vieta “Būdnieki” – piemiņas zīme norāda bijušo mājas vietu. Dzejnieks Alfrēds Krūklis dzimis 1921. gada 11. maijā. Nedaudz tālāk aiz mājas vietas atrodas par dižoku izaugusi mežābele, zem kuras lapotnes atrodas akmens sols un galds – kā dzejnieka dzejolī un dziesmā “Mežābele”: “Bij” maijs un mežābeles zieds tik

spring of 2011 the memorial place experienced extensive renovation works thanks to the financial support of the Russian embassy.

9 Ruņupe valley – a nature reserve with the area of 607 ha. Ruņa is one of the most rapid rivers in Latvia and its banks uncover naturally cemented gravel which reminds of big blocks of concrete. The Ruņa river near Mazgramzda in the Priekule region has steep banks which reminds a canyon. The viewing area near the high-voltage line opens an uncharacteristic view of the Latvia landscape – steep river banks with different species of deciduous trees like oak, hornbeam and others, a snaky river that even though fast flowing stays quite calm. We encourage you to visit Ruņupe valley during the blooming time of the blue anemones – during this period the scenery is extraordinarily beautiful.

Bunka parish

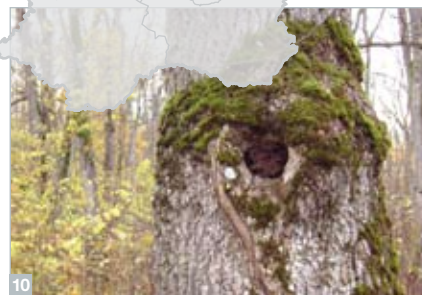
There are three villages in the parish – Krote, Bunka and Tadaikī.

10 Krote Lower park with the great oak – the history of the park is rich with its football games, athlete events, 4H club exhibitions, children festivals, theatre plays and open-air parties. In the Lower park the great oak still grows. In olden days there was a bench and a table in the branches of the tree where Krote baron used to sit sipping tea. From the foliage of the oak the baron liked to observe his properties and movement – those who arrived and left the territory of the manor.

11 Upper park with the memorial stone for the repressed during the years 1941 and 1949 – a place where every year citizens gather for the commemorative events to honor the people of Krote and Bunka who were sent to Siberia. The plate with the name “For the people of Krote” was opened on the 14th of June, 2001 and it honors the memory of the repressed. The plate holds words by the writer K. Skalbe: “I will lay down dreaming about my homeland ...”

12 The home of Kronvaldu Atis “Lejas-Miķi” – the birth place and childhood home of linguist, Neo-Latvian, publicist Kronvaldu Atis. Next to the house is a commemorative plate for the Kronvaldu Atis family with the writing: “For everyone the sacred place is that where one was born and grew up.” (A. Kronvalds) Next to the house is a birch tree grove with 167 birches which in 2004 were planted by the pupils of Krote and Durbe schools that carry the name of Atis Kronvalds.

13 The home place of Alfrēds Krūklis “Būdnieki” – the sign shows the former place of the house. Poet Alfrēds Krūklis was born on the 11th of May, 1921. A bit further behind the house place is a crabapple tree, which has now become a great tree; under its leaves there is a stone bench and a table – as in the poem and song of the poet “The crabapple tree”: “It was the month of May and the crabapple tree flowers

13

balts, zem tā vecs akmens sols un galds..." (A. Krūklis) Ik gadus maijā pie mežābeles notiek dzejnieka piemiņas un atceres pasākumi.

were so white, under it an old stone bench and a table..." (A. Krūklis). Every year in May commemorative events of the poet take place next to the crabapple tree.

14 Krotē senlietu krātuve – atrodas Krotē, izvietota Krotē bibliotēkas telpās. Tās krājumā ir daudzveidīgi materiāli par Bunkas un Krotē ciemu, Krotē pamatskolas vēsturi, daudz senu lietu, sadzīves priekšmetu. Bunkas pagastā dzimušo dzejnieku Kronvaldu Ata un Alfrēda Krūklā dzimtas ciltskoks, kā arī daiļdarbi un apraksti. Bagāts materiālu klāsts ir par divu Latvijas valsts prezidentu vizītēm Bunkas pagastā.

Adrese: "Krotē bibliotēka", Krote, Bunkas pagasts
Apmeklējumu pieteikt iepriekš pa tālruni 26400685!

14 Krote repository of artifacts – situated in Krote in the premises of Krote library. In the repository, different materials about Bunka and Krote village, the history of Krote elementary school, a lot of antique things and household objects can be seen. The family tree of the poets born in Bunka parish, Kronvaldu Atis and Alfrēds Krūklis, as well as works of arts and written descriptions can be seen. Large volume of materials is about the visits of two presidents of the Republic of Latvia to Bunka parish.

Address: Krote library, Krote, Bunka parish
For visits please book in advance, phone +371 26400685!

14

15 Privāta senlietu krātuve "Ģildēni" – Bunkas pagasta Tadaikū ciemā. Tā ir tipiska 19. gs. vidū celta lauku sēta, kuru varētu salīdzināt ar Kurzemes sētu brīvdabas muzejā. Mājai saglabājušās visas palīgēkas – klētis, stallis ar uzbrauktuvi, pagrabs un pirts. Klētī iekārtota atrasto senlietu glabātava – visas senās lietas ir atrastas "Ģildēnu" īpašuma 18 ha teritorijā. Īpaši jāpiemin vācu un krievu armijas ieroči, kara atribūtika un munīcija, kas aizņem lielu daļu krājuma. Seno lietu krājums dod priekšstatu par lauksaimniecisko ražošanu un daudzām reiz lietotām sadzīves lietām, kas raksturīgas 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā.

Adrese: "Ģildēni", Tadaikū, Bunkas pagasts
Apmeklējumu pieteikt iepriekš pa tālruni 27135771!

15 Private repository of artifacts "Ģildēni" – in Bunka parish, Tadaikū village. It is a typical homestead built in the middle of the 19th century, which can be compared with the Kurzeme homestead in the open-air museum. All the auxiliary buildings of the house have remained – the barn, stable with ascent, cellar and bathhouse. In the barn, a repository of artifacts has been created – all the artifacts have been found in the 18 ha area of "Ģildēni" property. Especially we need to mention the weapons of the German and Russian army, war attributes and munitions which take up a big amount of the repository. The repository of artifacts gives an insight into agricultural production and the many once used household objects which were characteristic in the end of the 19th century and the beginning of the 20th century.

Address: "Ģildēni", Tadaikū, Bunka parish
For visits please book in advance, phone +371 27135771!

15

Virgas pagasts

Pagastā trīs ciemi – Virga, Paplaka un Purmsāti.

Virgas muižas komplekss – kā lēnis piešķirts ordeņa vasaļa Konrāda Noldes dzimtai. 1583. gadā apstiprināts barona dzimtas zīmogs un ģerbonis. Komplekss sastāv no vairākām būvēm, kuru ēkas, to daļas vai fragmenti saglabājušies līdz mūsu dienām.

Virga parish

There are three villages in the parish – Virga, Paplaka and Purmsāti.

Virga manor complex – a fiefdom given to the family of order liege Konrad Nolde. In 1583, the baron family stamp and emblem was approved. The complex consists of several buildings, where the constructions, their parts or fragments have remained till nowadays.

16

16 Virgas muižas pils – viena no Noldes dzimtas muižām, kurā atrodas pašas baroneses darināts meistardarbs – trīs koka durvis ar īpaši skaistiem kokgriezumiem. Vienā kokgriezumā attēlots Noldes dzimtas ģerbonis, pārējās – abu baronu ģimētnes. Durvis rotā Virgas pamatskolas aktu zāles ieejas. Muižā kopš 1935. gada izvietota skola – tagad Virgas pamatskola. No 1952. gada 43 gadus skolu vadījuši izcili pedagogi Zigrīda un Haralds Strēļi.

16 Virga manor castle – one of the Nolde family manors where the masterpiece made by the baroness herself is situated – three wooden doors with especially beautiful wooden carvings. In one of the carvings the Nolde family emblem is depicted, in the others – portraits of both barons. The doors decorate the entrance to the assembly hall of Virga Elementary School. Since 1935, a school has been situated in the manor – the present Virga Elementary School. Since 1952, for 43 years the school has been led by the outstanding teachers Zigrīda and Haralds Strēļis.